

UCHWAŁA NR

RADY GMINY POLANKA WIELKA

z dnia

w sprawie: uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Polanka Wielka na lata 2025-2027.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz.1153), art.176 pkt 1 oraz art.179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.)

Rada Gminy Polanka Wielka:

§ 1.

Uchwała Gminny Programu Wspierania Rodziny w Gminie Polanka Wielka na lata 2025-2027 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza Wójtowi Gminy Polanka Wielka.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W POLANCE WIELKIEJ**
ul. Kasztanowa 5, 32-607 Polanka Wielka
tel. 33 84 88 019, fax 33 84 88 019
NIP 549-20-02-733 R-070588160

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie gminnego programu wspierania rodziny na lata 2025 – 2027.

Obowiązek podjęcia projektowanej uchwały wynika z art. 179, pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o spieraniu rodziny i pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.).

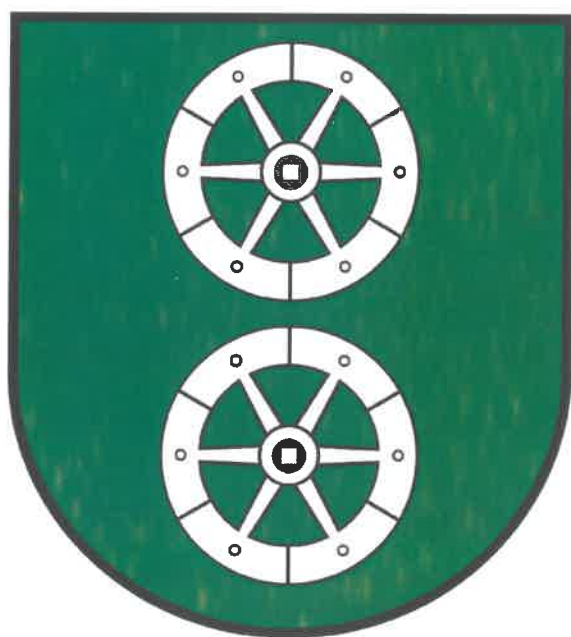
Celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Polanka Wielka jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny. Zapobieganie dysfunkcji rodziny poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę. Współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Wobec powyższego niniejszą uchwałą uznać należy za konieczną i uzasadnioną.

**Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej**

mgr Ewa Ortman

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2025-2027

Polanka Wielka 2025r.

Spis treści:

PODSTAWOWE DANE O GMINNYM PROGRAMIE WSPIERANIA RODZINY

WSTĘP

I. PODSTAWY PRAWNE

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Położenie Gminy

2. Sytuacja demograficzna

3. Oświata

4. Kultura, sport i rekreacja

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE POLANKA WIELKA

IV. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA RZECZ WSPIERANIA DZIECKA I RODZINY

V. ADRESACI PROGRAMU

VI. CELE PROGRAMU

VII. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

VIII. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA PROGRAMU

IX. EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

X. EWALUACJA, MONITORING I OCENA PROGRAMU

PODSTAWOWE DANE O GMINNYM PROGRAMIE WSPIERANIA RODZINY

Miejsce realizacji Programu	Gmina Polanka Wielka
Czas realizacji Programu	Lata 2025-2027
Adresaci Programu	Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Realizatorzy i partnerzy Programu	• Urząd Gminy w Polance Wielkiej • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej • Zespół Interdyscyplinarny w Polance Wielkiej • Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Polance Wielkiej • Gminne Centrum Kultury w Polance Wielkiej • Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu • Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu • Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej • Zespół Szkolno-Przedszkolny w Polance Wielkiej • Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Polance Wielkiej • Organizacje pozarządowe • Sąd Rejonowy w Oświęcimiu
Źródła finansowania Programu	• Budżet Gminy • budżet państwa • środki pozabudżetowe

WSTĘP

"Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych" [Konstytucja RP, art. 72]

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, jest jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. To rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To tutaj nabywa ono wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażania swoich uczuć (lęku, obaw, zadowolenia, gniewu) oraz wartościowania, co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. To rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wychowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Natomiast rozpad rodziny związany z niewydolnością wychowawczą, zanikaniem poczucia bezpieczeństwa, narastaniem konfliktów powoduje wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując przy tym siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjająca dla prawidłowego rozwoju dziecka, należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocowych. Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane. Musimy pamiętać, iż problemy występujące w rodzinie wielokrotnie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Choroba alkoholowa rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wypadki losowe to główne i najczęściej spotykane problemy dezorganizujące życie rodzin. Organizowane wszechstronne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy docenić i ciągle udoskonalać. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być rozpoczęte jak najwcześniej i mieć charakter profilaktyczny. Główną zasadą powinna być zasada pomocniczości. Działania przyniosą najlepszy efekt tylko wtedy, gdy będą odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, winna być kompleksowa i obiektywna. System wsparcia powinien obejmować zarówno rodziny biologiczne jak i zastępcze. Gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, podstawowym celem pracy z rodziną biologiczną będzie jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są również ważne ze względów społecznych i ekonomicznych, konieczne z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinie lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania. Zmienił się model rodziny, zmalała liczebność rodziny, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego tj. samotne rodzicielstwo, kohabitacja, związki homoseksualne, życie w pojedynkę itp.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmie matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych¹. Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy:

1. zmianę pozycji i ról małżonków,
2. zmianę pozycji dziecka w rodzinie,
3. proces autonomizacji jednostki².

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety – matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne.

Przemiany gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego. Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp.

Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej.

Pozostawienie rodzin dysfunkcyjnych bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania

1 Cudak S., Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] Pedagogika rodziny, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7.

2 Żebrowski J., Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s.23.

rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należało stworzyć 3-letni gminny program wspierania rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy.

I. PODSTAWY PRAWNE

Zapisy Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Polanka Wielka na lata 2025-2027 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009r. Nr 114, poz. 946),
- Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025r. poz. 49 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025r. poz. 1214 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024r. poz. 1829),
- Ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016r. (Dz. U. 2024r. poz. 1576),
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r. poz. 1673),
- Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r. poz. 2151 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r. poz. 1939 z późn. zm.),
- Ustawie o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz. U. 2025r. poz. 1208),
- Ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2025r. poz. 438),
- Ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2024r. poz. 1512),
- Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. 2025r. poz. 1338),
- Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2023r. poz. 2809 z późn. zm.)

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. POŁOŻENIE GMINY

Gmina Polanka Wielka położona jest w południowo-wschodniej części powiatu oświęcimskiego w województwie małopolskim. Zajmuje obszar 24 km kw. Położona jest w obrębie Kotliny Oświęcimskiej, w północno-wschodniej części Pogórza Wilamowickiego, zwanej również Wysoczyzną Osiecką. Gminę tworzy jedna wieś – Polanka Wielka.

Administracyjnie Polanka graniczy z gminami: Oświęcim, Przeciszów, Osiek. Charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, łagodnym klimatem i dobrymi warunkami przyrodniczymi dla rolnictwa.

Rysunek 1. Położenie Gminy Polanka Wielka na mapie powiatu oświęcimskiego

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Gmina Polanka Wielka liczy 4295 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2024r. wg danych statystycznych UG Polanka Wielka).

Tabela 1. Stan ludności Gminy Polanka Wielka w latach 2022-2024

WYSZCZEGÓLNIENIE	2022	2023	2024
MĘŻCZYŻNI	2131	2126	2129
KOBIETY	2165	2176	2166
OGÓŁEM	4296	4302	4295

Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych UG Polanka Wielka

3. OŚWIATA

Do gminnej bazy placówek oświatowych należą:

– Zespół Szkolno-Przedszkolny w Polance Wielkiej, w skład którego wchodzi:

- Szkoła Podstawowa z oddziałami I-III
- Szkoła Podstawowa z oddziałami IV-VIII
- Samorządowe Przedszkole

Obok gminnych placówek na terenie Gminy znajduje się 1 niepubliczny żłobek dotowany przez Gminę.

W roku szkolnym 2023/2024 w placówkach szkolnych uczyło się 364 uczniów, w gminnym przedszkolu 193 dzieci, a do niepublicznego żłobka, który rozpoczął działalność od września 2021r. uczęszcza 8 dzieci z terenu naszej Gminy. Wsparciem w formie stypendium motywacyjnego objęto 72 uczniów, 265 uczniów skorzystało z mleka i owoców. Dowóz do szkoły zapewniono 231 uczniom, 2 uczniom ze względu na trudne warunki materialne (opłacanie biletów na bus do Oświęcimia). Do gminnych szkół uczęszczało 13 dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, uczniom tym zapewniono niezbędne zajęcia wskazane w orzeczeniu.

W obszarze opieki zdrowotnej uczniów istotne jest, iż dla wszystkich uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, dla którego Gmina Polanka Wielka jest organem prowadzącym, świadczona jest opieka pielęgniarska. W każdej ze szkół zatrudniony jest pedagog. Placówki oświatowe oferują zajęcia pozalekcyjne oraz działania wychowawcze i profilaktyczne realizowane w oparciu o Programy Wychowawcze i Programy Profilaktyki.

4. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Do zasobów instytucjonalnych w zakresie upowszechniania, edukacji kulturalnej oraz zaspokajania potrzeb i zainteresowań kulturalnych w Gminie Polanka Wielka należą:

- Publiczna Biblioteka w Polance Wielkiej,
- Gminne Centrum Kultury w Polance Wielkiej,

Na terenie Gminy funkcjonuje Placówka Wsparcia Dziennego „SŁONECZKO” dostępne dla społeczności lokalnej. Placówki oświatowe wyposażone są w obiekty sportowe takie jak sale gimnastyczne oraz boiska, natomiast przy przedszkolu znajduje się nowoczesny plac zabaw.

Do obiektów sportowych i rekreacyjnych należą również:

- Boisko LKS „Strumień”,
- plac zabaw RADOSNA SZKOŁA przy Urzędzie Gminy w Polance Wielkiej,
- tężnia solankowa,
- park rekreacyjny,
- pumptrack – tor rowerowy.

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE POLANKA WIELKA

Gmina Polanka Wielka jest gminą wiejską położoną w powiecie oświęcimskim. Liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2024r. wynosi 4295. Według danych Urzędu Gminy w Polance Wielkiej w latach 2022 - 2024 liczba ludności ma tendencję zmienną.

W przeważającej części gospodarstw matka zajmuje się wychowaniem dzieci i domem, natomiast ojciec pracuje. Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Dysfunkcje w rodzinie wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa

domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Na terenie gminy istnieją też osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Duża część osób wykluczonych społecznie to osoby podlegające uzależnieniom głównie od alkoholu. Brak jest wiarygodnej statystyki dot. tego problemu. Jednak z obserwacji wynika, że jest to ogromny problem społeczny, wpływający destrukcyjnie na życie rodzinne.

W związku z wprowadzeniem programu 500 + (od stycznia 2024r. 800+) oraz innymi świadczeniami sytuacja w rodzinach w ostatnich latach znacznie się poprawiła. Przyczyniło się w znacznej mierze do ograniczenia ubóstwa przede wszystkim w rodzinach wielodzietnych. Z tego wynika, iż należy nadal prowadzić kampanie społeczne o możliwości uzyskania wsparcia, prowadzić działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży, propagować właściwe postawy społeczne i rodzicielskie, kontynuować, dostosować i poszerzać ofertę pomocową do aktualnych potrzeb rodzin, podnosić kompetencje osób działających na rzecz dobra rodziny organizować w sposób atrakcyjny czas dla dzieci i młodzieży usprawniać współpracę między instytucjami. Zadania z zakresu pomocy społecznej oraz kierowanie lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy koordynuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 2. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Polanka Wielka w latach 2022-2024

ROK	LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ
2022	30	57
2023	26	42
2024	46	81

Opracowano na podstawie danych statystycznych GOPS w Polance Wielkiej

Z danych statystycznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej, wywiadów środowiskowych, a także obserwacji pracowników socjalnych wynika, że osoby oraz rodziny wsparciem tutejszego Ośrodka to głównie środowiska wieloproblemowe.

Uzasadnione jest więc wzmacnianie systemu wsparcia dla rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci.

Tabel 3. Przyczyny wystąpienia z wnioskiem o udzielenie pomocy do GOPS w Polance Wielkiej w latach 2022-2024

Lp.	Powód udzielenia pomocy	2022	2023	2024
1	ubóstwo	34	27	25
2	bezdomność	0	0	0
3	potrzeba ochrony macierzyństwa – w tym:	39	23	29
	- wielodzietność	32	16	22
4	bezrobocie	22	14	23
5	niepełnosprawność	32	32	40
6	długotrwała lub ciężka choroba	23	25	44
7	bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – w tym:	0	0	0
	rodziny niepełne	0	0	0
	rodziny wielodzietne	0	0	0
8	przemoc domowa	13	11	24
9	alkoholizm	2	2	1
10	narkomania	0	0	0
11	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0
12	sieroctwo	0	0	0
13	zdarzenie losowe	0	0	0
14	trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
15	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
16	sytuacja kryzysowa	0	0	0
17	klęska żywiołowa	0	0	18

Opracowano na podstawie danych statystycznych GOPS w Polance Wielkiej

Z powyższych danych wynika, że najczęściej pomoc udzielana była z powodu ubóstwa i bezrobocia. Znaczną grupę osób korzystających z pomocy stanowią osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności oraz osoby pozostające w stałym leczeniu specjalistycznym. Poważnym problemem jest również bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Tabela 4. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2022-2024

ROK	PLACÓWKI		RODZINY ZASTĘPCZE	
	IŁOŚĆ RODZIN	IŁOŚĆ DZIECI	IŁOŚĆ RODZIN	IŁOŚĆ DZIECI
2022	0	0	2	2
2023	0	0	3	3
2024	0	0	2	2

Opracowano na podstawie danych statystycznych GOPS w Polance Wielkiej

Od 1 stycznia 2017r. zakres pracy asystenta rodziny obejmuje kompleksowe wsparcie, wynikające z połączenia zadań asystenta rodziny na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny z ustawą i Programem „Za życiem”.

Ustawa „Za życiem” określa m.in. uprawnienia do jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalna choroba dziecka zagrażająca jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Do dominujących zadań asystenta rodziny, które wynikają z ustawy „Za życiem” należy wsparcie instrumentalne, informacyjne, emocjonalne, a w przypadku problemów opiekuńczo-wychowawczych – pedagogizacja.

Tabela 5. Jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000zł

ROK	LICZBA RODZIN UPRAWNIANYCH DO ŚWIADCZEŃ	LICZBA DZIECI
2022	2	1
2023	1	1
2024	1	1

Opracowano na podstawie danych statystycznych GOPS w Polance Wielkiej

Do komórek organizacyjnych Ośrodka należy Placówka Wsparcia Dziennego „SŁONECZKO”, która rozpoczęła działalność w 2020r. Placówka funkcjonuje 5 dni w tygodniu, w godzinach popołudniowych, średnio 4 godziny dziennie, zatrudnionych jest 2 wychowawców. Placówka zapewnia uczestnikom opiekę i wychowanie, posiłek, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań, a w formie podwórkowej działania animacyjne i socjoterapeutyczne. Łącznie z oferty wsparcia Placówki Wsparcia Dziennego „SŁONECZKO” w formie opiekuńczej w 2024 roku skorzystało 48 dzieci.

Bardzo istotnym zagadnieniem jest sprawa przemocy domowej i procedura „Niebieskie Karty”. Sytuację na terenie gminy Polanka Wielka przedstawia poniższy wykres:

Tabela 6. Ilość „Niebieskich Kart” w latach 2022-2024

ROK	Ilość wdrożonych Niebieskich Kart	Ilość zakończonych Niebieskich Kart
2022	1	0
2023	2	2
2024	7	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS Polanka Wielka

Na podstawie prowadzonych Niebieskich Kart wynika, że istnieje problem agresji i przemocy w rodzinach. Coraz częściej dostrzegalny jest również wzrost uzależnienia wśród młodych ludzi od internetu, gier komputerowych, telefonu komórkowego, które przedkładają kontakt z drugą osobą, przyrodą na rzecz wirtualnych kontaktów. Na skutek niewłaściwych wzorców wyniesionych ze środowiska rodzinnego, kryzysu autorytetu, zaburzona jest prawidłowa komunikacja między rodzicami a dziećmi oraz w środowisku rówieśniczym. Z roku na rok wzrasta bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, przez co zwiększa się zapotrzebowanie na porady.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci. W związku z tym bardzo ważną rolę w wychodzeniu z trudnej sytuacji życiowej rodziny może pełnić asystent rodziny, którego zadaniem będzie podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego rodziców, pomoc w rozwiązywaniu problemów rodziny w takim stopniu aby wychowujące się w rodzinie dzieci miały warunki do bezpiecznego życia i wszechstronnego rozwoju.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Rozwinięta infrastruktura oświatowa Gminy – szkoły i przedszkole.	Brak grup samopomocowych w Gminie dla osób dotkniętych problemem przemocy.
Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna.	Brak grup samopomocowych dla osób dotkniętych problemem uzależnienia.
Funkcjonowanie jednostek działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych (GKRPA, ZI, Punkt Interwencji Kryzysowej, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny).	Niska gotowość do współpracy ze stron rodzin w zakresie rozwiązywania problemów.
Współpracujące instytucje.	Niski poziom świadomości rodzicielstwa u części rodzin.
Działalność Palcówki Wsparcia Dziennego „SŁONECZKO”.	Wyuczona bezradność i roszczeniowość u części rodzin korzystających z pomocy społecznej.
Wrażliwość społeczna i gotowość do podejmowania działalności wolontarystycznej.	Przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dziecka na inne instytucje.
Ogólnodostępne wydarzenia lokalne umożliwiające spędzenie czasu wolnego.	Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach z dysfunkcją.

Sprzyjające położenie geograficzne do rozwoju turystyki oraz handlu – m.in. bliskość okolicznych stref ekonomicznych (Zator, Oświęcim) oraz Parku Rozrywki Energylandia.	Koncentracja na życiu zawodowym.
Bogata oferta zajęć pozalekcyjnych	Wysoki poziom stresu i nieumiejętność radzenia sobie z nim.
Realizacja zajęć o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym.	Dysproporcje ekonomiczne i intelektualne.
Dobra sytuacja ekonomiczna większości rodzin.	Stały, nieznaczny spadek ludności.
Potencjał intelektualnych.	Brak zaplecza instytucjonalnego zapewniającego całodobową opiekę dla osób w podeszłym wieku i długotrwale chorych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
Rozwój turystyki.	Spadek liczby mieszkańców na terenie Gminy.
Rozwój gospodarczy Gminy.	Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
Wzrost jakości życia mieszkańców Gminy.	Zwiększenie się liczby dzieci i młodzieży, podejmujących zachowania ryzykowne.
Zmniejszenie ilości rodzin korzystających z pomocy społecznej.	Zwiększenie się liczby mieszkańców w podeszłym wieku wymagających pomocy instytucjonalnej.
Pozyskiwanie środków unijnych na rozwój Gminy.	Spowolnienie gospodarcze związane z epidemią.
Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.	Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów.
Szkolenie i podnoszenie kompetencji kadry działającej na rzecz rodzin.	Wypalenie zawodowe działających na rzecz dzieci i młodzieży.
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.	Wzrost kosztów utrzymania rodziny.
Rozwój zdalnych form wsparcia.	Poczucie braku bezpieczeństwa oraz wzrost problemów emocjonalnych związanych z koniecznością izolacji i utrzymywania dystansu społecznego z powodu epidemii koronawirusa.

IV. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA RZECZ WSPIERANIA DZIECKA I RODZINY

Przeprowadzona diagnoza i ogląd bieżącej sytuacji i dotychczasowej oferty wsparcia pozwala na sformułowanie następujących kierunków działań:

- tworzenie warunków do podnoszenia kompetencji rodzicielskich,
- kontynuacja usługi wsparcia dla rodzin świadczonej przez pracowników socjalnych,
- kontynuacja świadczenia wsparcia poprzez działalność Placówki Wsparcia Dziennego „SŁONECZKO” oraz rozwój jej działalności,
- organizacja wypoczynku letniego dla dzieci, w szczególności z rodzin najuboższych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego w tym zdalnego,
- organizowanie wydarzeń integrujących i zachęcających rodziny do wspólnej aktywności,
- realizacja zadań z zakresu kultury i sportu uwzględniających potrzeby rodzin.

V. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są rodziny i dzieci z terenu Gminy Polanka Wielka, a w szczególności rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze. Rodzina to podstawowe środowisko rozwoju i funkcjonowania każdego człowieka. Rodzice to pierwsi nauczyciele dziecka, na których spoczywa obowiązek świadomego kształtowania postaw, przekazywania systemu wartości i tradycji. Socjalizacja dziecka stanowi podstawę jego funkcjonowania w życiu, dlatego bardzo ważne jest zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju. Praca z rodziną oraz wszelkie formy pomocy mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, jak również aktywizację jej zasobów przy wzmocnieniu kompetencji i umiejętności społecznych. Działania skierowane są na zapewnienie dziecku bezpieczeństwa oraz podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, by zapewnić optymalne warunki do prawidłowego rozwoju oraz podnieść jakość życia rodziny.

Program skierowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Polanka Wielka, a w szczególności:

- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej,
- rodzin którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie,
- rodzin dysfunkcyjnych,
- rodzin przeżywających chwilowe trudności opiekuńczo-wychowawcze.

VI. CELE PROGRAMU

1. CEL GŁÓWNY

Wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji.

2. CELE SZCZEGÓŁOWE

- 1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.*
- 2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny.*
- 3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców*

3. REALIZATORZY

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urząd Gminy Polanka Wielka,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Polance Wielkiej (GKRPA)
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Polance Wielkiej,
- Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Polance Wielkiej
- Publiczny Zakład Opieki Medycznej w Polance Wielkiej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu,
- Gminne Centrum Kultury w Polance Wielkiej,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej - Sąd Rejonowy w Oświęcimiu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu
- organizacje pozarządowe.

VII. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU.

Harmonogram realizacji programu przedstawia poniższa tabela:

Zadanie i działania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródła finansowania
1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego			
a) udzielenie pomocy finansowej, rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej	Działanie ciągłe w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne
b) Świadczenie pomocy w postaci posiłków w ramach programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej	Działanie ciągłe w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne

c) monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	- placówki oświatowe, - Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Polance Wielkiej	Działanie ciągłe w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne
d) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii leczenia uzależnień terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej	- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Polance Wielkiej, - Zespół Interdyscyplinarny w Polance Wielkiej, - Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu, - Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Polance Wielkiej	Działanie ciągłe w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne
e) poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników OPS i Poradnie specjalistyczne	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu	Działanie ciągłe w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu system wspierania rodziny			
a) finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej, - Urząd Gminy w Polance Wielkiej	Działanie ciągłe w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne
b) zabezpieczenie w budżecie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej	Działanie ciągłe w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne

c) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz rozpropagowanie miejsc gdzie można uzyskać pomoc	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej, - Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu	Działanie ciągle w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne
d) wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom poprzez prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego	- Gminne Centrum Kultury w Polance Wielkiej, - Placówka Wsparcia dziennego	Działanie ciągle w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne
e) współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, stowarzyszeniami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej, - Zespół Interdyscyplinarny w Polance Wielkiej, - Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu - Sąd Rejonowy w Oświęcimiu	Działanie ciągle w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne

3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców

a) szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu	Działanie ciągle w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne
b) kierowanie osób uzależnionych na leczenie	- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Polance Wielkiej,	Działanie ciągle w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne

c) przydzielenie rodzinom asystenta rodziny	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej, - Sąd Rejonowy w Oświęcimiu	Działanie ciągłe w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne
d) działanie Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin w których występuje problem przemocy domowej	- Zespół Interdyscyplinarny w Polance Wielkiej, - Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu, - Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Oświęcimiu, - Sąd Rejonowy w Oświęcimiu (Kuratorzy), - Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Polance Wielkiej	Działanie ciągłe w okresie 2025-2027	Środki własne, środki zewnętrzne

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wsparcia Rodziny są:

1/ Środki własne gminy:

a/ zaplanowane na dany rok budżetowy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej na realizację Gminnego Programu Wsparcia Rodziny ,

b/ pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,

2/ dotacje z budżetu państwa

3/ środki pozabudżetowe

IX. EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

W wyniku przewidzianych działań spodziewane jest osiągnięcie następujących efektów:

1. Poprawa sytuacji finansowej rodzin z dziećmi.
2. Zwiększenie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców.
3. Podniesienie świadomości o dostępnych formach wsparcia rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych.
4. Podniesienie skuteczności świadczonej rodzinom pomocy poprzez zintegrowanie działań wszystkich służb pracujących na rzecz dziecka i rodzin
5. Poczucie bezpieczeństwa socjalnego
6. Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

X. EWALUACJA, MONITORING I OCENA PROGRAMU

Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 dla Gminy Polanka Wielka będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, jako koordynatora Programu, i jednocześnie instytucji wiodącej przy jego realizacji. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art.179 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

